

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра внутрішньої медицини №2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ З СЕРЦЕВО-СУДИННИМИ
ЗАХВОРЮВАННЯМИ ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ ТА СТАТІ ”

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

професор кафедри, д.мед.н., професор Тихонова С.А.
 завуч кафедри, к.мед.н., доцент Хижняк О.В.
 доцент кафедри, к.мед.н., доцент Яблонська В.Б.
 доцент кафедри, к.мед.н., доцент Перепелюк М.М.
 доцент кафедри, к.мед.н., доцент Холопов Л.С.
 доцент кафедри, к.мед.н., доцент Баташова-Галінська В.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри внутрішньої медицини №2
 Протокол № 1 від 27.08.2024 р.

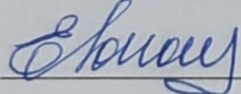
В.о. завідувача кафедри Олена ХИЖНЯК

Погоджено із гарантом ОПП Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін
 ОНМедУ

Протокол № 1 від 30.08.2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін ОНМедУ

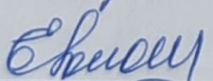
 Олена ВОЛОШИНА

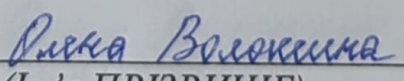
Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

внутрішньої медицини №2 з післядипломною освітою

Протокол № 1 від "02" вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

 (підпис)

 (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол №   від "   "   20   р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Вибіркова дисципліна</i>
Кредитів: 3,0		<i>Рік підготовки: 6</i>
Годин: 90	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Семестри XI - XII</i>
		<i>Лекції (0 год.)</i>
Змістових модулів: 4	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (30 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (60 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю – залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: опанування здобувачем вищої освіти II рівня знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі внутрішньої медицини, зокрема в області гендерної та вікової медицини; удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Поглиблення знань, вмінь та навичок з діагностики та принципів ведення дорослих пацієнтів з урахуванням віку та статі при найбільш розповсюджених захворюваннях серцево-судинної системи.
2. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, вибору плану лабораторних та інструментальних досліджень при веденні дорослих пацієнтів з найбільш розповсюдженими захворюваннями серцево-судинної системи з урахуванням віку та статі.
3. Удосконалення знань та навичок при визначенні тактики ведення дорослих пацієнтів з найбільш розповсюдженими захворюваннями серцево-судинної системи різних вікових та статі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

- ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7 – Здатність працювати в команді.
- ЗК8 – Здатність до міжособистої взаємодії.
- ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК12 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК13 – Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Спеціальних (СК):

- СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК2– Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

СК3– Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

СК5– Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

СК6– Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

СК10 – Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

СК11 – Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.

СК13 – Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

СК16 – Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

СК24 – Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами.

СК26 – Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1– Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН2– Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН3– Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.

ПРН4– Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми при найбільш розповсюджених захворюваннях серцево-судинної системи з урахуванням віку та статі пацієнта; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу, дані огляду пацієнта, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання.

ПРН5–Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати загальний психомоторний та фізичний статус пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи стать і вік пацієнта.

ПРН6– Встановлювати заключний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних обов'язкового клінічного і додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, з дотриманням відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника (викладача) в умовах закладу охорони здоров'я.

ПРН7– Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та додаткові) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) пацієнтів з найбільш розповсюдженими захворюваннями серцево-судинної системи враховуючи стать і вік пацієнта.

ПРН9– Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10– Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН21– Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

У результаті вивчення вибіркової навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: фактори ризику, особливості патогенезу і клінічні прояви, діагностику, принципи диференційної діагностики, принципи та сучасні стандарти лікування та профілактики у дорослих пацієнтів з найбільш розповсюдженими захворюваннями серцево-судинної системи, враховуючи стать і вік пацієнта.

Вміти:

- Спілкуватися з пацієнтом, збирати скарги, анамнез життя та захворювання, визначати фактори ризику розвитку та прогресування найбільш поширених захворювань серцево-судинної системи у дорослих пацієнтів різних вікових груп та статі.
- Надавати профілактичні рекомендації зі здорового харчування, оптимального рівня фізичної активності, самоконтролю та самообслуговування дорослим пацієнтам з захворюваннями серцево-судинної системи різних вікових груп та статі.
- Проводити клінічне обстеження дорослих пацієнтів з захворюваннями серцево-судинної системи різних вікових груп та статі згідно сучасних методикам та стандартам.
- Аналізувати та інтерпретувати результати лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень пацієнтів з захворюваннями серцево-судинної системи різних вікових груп та статі.
- Розробляти програму диференційної діагностики та обґрунтовувати клінічний діагноз для пацієнтів з захворюваннями серцево-судинної системи різних вікових груп та статі.
- Визначати характер та принципи лікування дорослих пацієнтів різних вікових груп та статі з найбільш поширеними захворюваннями серцево-судинної системи на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартами.
- Вести медичну документацію пацієнтів з найбільш поширеними серцево-судинними захворюваннями.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Сучасні принципи профілактики основних серцево-судинних захворювань у пацієнтів різних вікових груп та статі

Тема 1. Гендерні та вікові особливості факторів ризику атеросклеротичних серцево-судинних захворювань. Сучасні принципи профілактики. Поняття “гендер”, “гендерна кардіологія”. Проблема гендерної диспропорції в доказовій медицині, зокрема кардіології. Класифікація пацієнтів за віком. Гендерні особливості факторів ризику розвитку серцево-судинних захворювань. Класифікація ризику атеросклеротичних серцево-судинних захворювань. Сучасні підходи до оцінки ризику у практично здорових людей. Рекомендовані шкали оцінки ризику. Поетапний підхід до досягнення цілей профілактики та лікування у пацієнтів з атеросклеротичними серцево-судинними захворюваннями різних вікових груп та статі.

Тема 2. Сімейні гіперхолестеринемії. Визначення, критерії діагностики. Сучасні

стандарти лікування. Гендерні відмінності розвитку, перебігу і наслідків небажаних кардіоваскулярних подій.

Змістовий модуль 2.

Сучасні принципи профілактики та лікування артеріальної гіпертензії у пацієнтів різних вікових груп та статі

Тема 3. Гендерні та вікові особливості патогенезу і перебігу артеріальної гіпертензії. Сучасні стандарти надання медичної допомоги. Вікові та стать-залежні особливості динаміки рівнів артеріального тиску та поширеності артеріальної гіпертензії. Артеріальна гіпертензія у молодих людей (вік <50 років). Сучасні стандарти ведення пацієнтів. Артеріальна гіпертензія у літніх пацієнтів (вік ≥ 65 років).

Тема 4. Особливості ведення пацієнтів з артеріальною гіпертензією похилого та старечого віку. Проблеми коморбідності, старечої астенії та поліпрагмазії. Визначення поняття коморбідності. Методи оцінки. Значення для індивідуалізації терапії пацієнта з артеріальною гіпертензією. Визначення поняття старечої астенії (*frailty*). Сучасні стандарти ведення пацієнтів. Поняття поліпрагмазії в гіпертензіології. Методи запобігання.

Тема 5. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Особливості ведення артеріальної гіпертензії у вагітних пацієнток. Класифікація гіпертензивних розладів під час вагітності. Хронічна артеріальна гіпертензія у вагітних. Лікування хронічної артеріальної гіпертензії. Зниження ризику гіпертензивних розладів під час вагітності. Виявлення та лікування гестаційної гіпертензії. Преєклампсія. Методи скринінгу першого триместру вагітності для виявлення ризику преєклампсії. Діагностика преєклампсії. Ведення вагітних із преєклампсією.

Змістовий модуль 3.

Сучасні принципи профілактики та лікування ішемічної хвороби серця та та серцевої недостатності у пацієнтів різних вікових груп та статі

Тема 6. Гендерні та вікові особливості розвитку та перебігу ішемічної хвороби серця. Особливості перебігу ішемічної хвороби серця у літніх (>75 років) пацієнтів. Сучасні стандарти діагностики, ведення та лікування. Гендер-залежні особливості перебігу ішемічної хвороби серця. Сучасні стандарти діагностики і лікування. Менопауза як специфічний фактор кардіо-метаболічного ризику у жінок. Сучасні стандарти надання медичної допомоги.

Тема 7. Стать-та вік-залежні особливості факторів ризику, патогенезу та лікування хронічної серцевої недостатності. Статеві та вікові відмінності розвитку, перебігу та наслідків при серцевій недостатності. Сучасні стандарти лікування.

Змістовий модуль 4.

Сучасні принципи ведення дорослих пацієнтів з набутими вадами серця статі

Тема 8. Вік-залежні особливості набутих вад серця у дорослих. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез набутих вад серця у пацієнтів старшої вікової групи. Стандарти ведення пацієнтів. Відпрацювання навичок аускультатії за допомогою кардіо-респіраторного симулятора пацієнта *Harvey*.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабора торні	СРЗ
Змістовий модуль 1. Сучасні принципи профілактики основних серцево-судинних захворювань у пацієнтів різних вікових груп та статі						
Тема 1. Гендерні та вікові особливості факторів ризику атеросклеротичних серцево-судинних захворювань. Принципи профілактики.	12			4		8
Тема 2. Сімейні гіперхолестеринемії.	10			2		8
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	22			6		16
Змістовий модуль 2. Сучасні принципи профілактики та лікування артеріальної гіпертензії у пацієнтів різних вікових груп та статі						
Тема 3. Гендерні та вікові особливості патогенезу і перебігу артеріальної гіпертензії. Сучасні стандарти надання медичної допомоги.	8			4		4
Тема 4. Особливості ведення пацієнтів з артеріальною гіпертензією похилого та старечого віку. Проблеми коморбідності, старечої астениї та поліпрагмазії	8			4		4
Тема 5. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Особливості ведення артеріальної гіпертензії у вагітних пацієнок	12			4		8
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	28			12	0	16
Змістовий модуль 3. Сучасні принципи профілактики та лікування ішемічної хвороби серця та серцевої недостатності у пацієнтів різних вікових груп та статі						
Тема 6. Гендерні та вікові особливості розвитку та	12			4		8

перебігу ішемічної хвороби серця. Сучасні стандарти ведення пацієнтів зі стабільною ішемічною хворобою серця.						
Тема 7. Особливості розвитку та перебігу серцевої недостатності у жінок.	12			4		8
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	24			8		16
Змістовий модуль 4. Сучасні принципи ведення дорослих пацієнтів з набутими вадами серця статі						
Тема 8. Набуті вади серця у осіб похилого та старечого віку.	14			4		10
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	14			4		10
Залік						2
Усього годин	90			30	0	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Лекційні заняття не передбаченні

5.2. Семінарські заняття не передбачені

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Гендерні та вікові особливості факторів ризику атеросклеротичних серцево-судинних захворювань.	2
2	Тема 1. Практичне заняття 2. Принципи профілактики.	2
3	Тема 2. Практичне заняття 3. Сімейні гіперхолестеринемії.	2
4	Тема 3. Практичне заняття 4. Гендерні та вікові особливості патогенезу і перебігу артеріальної гіпертензії.	2
5	Тема 3. Практичне заняття 5. Сучасні стандарти надання медичної допомоги.	2
6	Тема 4. Практичне заняття 6. Особливості ведення пацієнтів з артеріальною гіпертензією похилого та старечого віку.	2
7	Тема 4. Практичне заняття 7. Проблеми коморбідності, старечої астенії та поліпрагмазії.	2
8	Тема 5. Практичне заняття 8. Гіпертензивні розлади під час вагітності.	2
9	Тема 5. Практичне заняття 9. Особливості ведення артеріальної гіпертензії у вагітних пацієнток.	2
10	Тема 6. Практичне заняття 10. Гендерні та вікові особливості розвитку та	2

	перебігу ішемічної хвороби серця.	
11	Тема 6. Практичне заняття 11. Сучасні стандарти ведення пацієнтів зі стабільною ішемічною хворобою серця.	2
12	Тема 7. Практичне заняття 12. Особливості розвитку та перебігу серцевої недостатності у жінок.	2
13	Тема 7. Практичне заняття 13. Особливості розвитку та перебігу серцевої недостатності у жінок.	2
14	Тема 8. Практичне заняття 14. Набуті вади серця у осіб похилого та старечого віку.	2
15	Тема 8. Практичне заняття 15. Набуті вади серця у осіб похилого та старечого віку.	2
Всього		30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Н/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичного заняття (ПЗ) за темою 1.	4
2.	Сучасні шкали оцінки серцево-судинного ризику (ССР). Визначення ступеня ризику. Модифікатори ССР.	4
3.	Підготовка до ПЗ за темою 2.	4
4.	Вторинні дисліпідемії. Немедикаментозні та медикаментозні методи корекції дисліпідемій	4
5.	Підготовка до ПЗ за темою 3. Особливості патогенезу, перебігу та лікування артеріальної гіпертензії у пацієнтів різних вікових груп	4
6.	Підготовка до ПЗ за темою 4. Проблеми коморбідності, старечої астенії та поліпрагмазії	4
7.	Підготовка до ПЗ за темою 5. Фактори ризику, патогенез та перебіг артеріальної гіпертензії в різні тримести вагітності.	4
8.	Особливості та безпека медикаментозного лікування артеріальної гіпертензії під час вагітності	4
9.	Підготовка до ПЗ за темою 6.	4
10.	Особливості перебігу та лікування хронічних коронарних синдромів у літніх пацієнтів та у жінок	4
11.	Підготовка до ПЗ за темою 7.	4
12.	Стать- та вік-залежні особливості факторів ризику, патогенезу та лікування хронічної серцевої недостатності	4
13.	Підготовка до ПЗ за темою 8. Вік-залежні особливості набутих вад серця у осіб похилого та старечого віку.	6
14.	Відпрацювання навичок аускультативної діагностики серця за допомогою кардіо-	4

	респіраторного симулятора пацієнта <i>Harvey</i>	
15.	Підготовка до залікового заняття	2
	Всього	60

7. Методи навчання

Практичні заняття: пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій, вирішення клінічних ситуаційних задач, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених серцево-судинних захворювань у дорослих різних вікових груп та статі, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Самостійна робота: робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійне опанування навичок спілкування з пацієнтом та його родичами (опікунами), робота з банком результатів лабораторних та інструментальних досліджень, огляд тематичних пацієнтів сумісно з лікуючим лікарем, опрацювання практичних навичок з використанням кардіореспіраторного симулятора пацієнта під контролем викладача.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік за оцінкою повноти виконання програми дисципліни з додатковим усним опитуванням.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
  - методи: опитування, оцінювання активності на занятті
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінювання вирішення клінічних ситуаційних задач:
  - методи оцінювання: а) повнота та правильність призначення, та інтерпретації
  - лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення
  - диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану
  - невідкладної допомоги відповідно до сучасних стандартів;
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на семінарському занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички

	під час інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті вивчення дисципліни. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200- бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не

допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення.

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни.

Силабус вибіркової навчальної дисципліни

Методичні вказівки до практичних занять, що розміщені на сайті кафедри

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Мультимедійні презентації практичних занять.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю у формі заліку.

- Чи існує різниця в поширеності серцево-судинних захворювань у жінок та чоловіків?
- Стать-та гендер-залежні особливості факторів ризику розвитку серцево-судинних захворювань.
- Класифікація ризику атеросклеротичних серцево-судинних захворювань.
- Сучасні підходи до оцінки ризику у практично здорових людей. Рекомендовані шкали оцінки ризику.
- Оцінка ризику та корекція факторів ризику у практично здорових людей віком ≥ 70 років
- Оцінка ризику та корекція факторів ризику у пацієнтів із встановленим атеросклеротичним серцево-судинним захворюванням
- Сімейні гіперхолестеринемії. Критерії діагностики.
- Стандарти профілактики серцево-судинних ускладнень у пацієнтів з сімейною гіперхолестеринемією.
- Поетапний підхід до досягнення цілей профілактики та лікування у пацієнтів з атеросклеротичними серцево-судинними захворюваннями.
- Вікові та стать-залежні особливості динаміки рівнів артеріального тиску та поширеності артеріальної гіпертензії.
- Артеріальна гіпертензія у молодих людей (вік < 50 років). Сучасні стандарти ведення пацієнтів.
- Артеріальна гіпертензія у літніх пацієнтів (вік ≥ 65 років). Сучасні стандарти ведення пацієнтів.
- Визначення поняття коморбідності. Методи оцінки. Значення для індивідуалізації терапії пацієнта з артеріальною гіпертензією.
- Визначення поняття старечої астенії (*frailty*). Сучасні стандарти ведення пацієнтів.
- Поняття поліпрагмазії в гіпертензіології. Методи запобігання.
- Визначення (дефініції) артеріальної гіпертензії під час вагітності. Класифікація гіпертензивних розладів під час вагітності
- Сучасні уявлення про етіологію та патогенез гіпертензивних розладів під час

- вагітності.
- Хронічна артеріальна гіпертензія у вагітних. Лікування хронічної артеріальної гіпертензії у вагітних.
  - Зниження ризику гіпертензивних розладів під час вагітності
  - Прееклампсія. Методи скринінгу першого триместру вагітності для виявлення ризику прееклампсії. Діагностика прееклампсії.
  - Особливості перебігу ішемічної хвороби серця у літніх (≥ 75 років) пацієнтів. Сучасні стандарти діагностики, ведення та лікування.
  - Особливості перебігу ішемічної хвороби серця у жінок. Сучасні стандарти діагностики і лікування
  - Менопауза як специфічний фактор кардіо-метаболічного ризику у жінок. Сучасні стандарти надання медичної допомоги.
  - Вік-залежні особливості набутих вад серця у дорослих.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Внутрішня медицина. Т1: Підручник для студентів медичних і фармацевтичних факультетів вищої освіти закладів України. Рекомендовано вченою радою ВНМУ ім М. Пирогова / за ред.: Станіславчук М.А., Серкова В.К.— 2019. — 408 с.
2. Внутрішня медицина. Т2: Підручник для студентів медичних і фармацевтичних факультетів вищої освіти закладів України. Рекомендовано вченою радою ВНМУ ім М. Пирогова / Станіславчук М.А., Серкова В.К. (за ред.).— 2019. — 360 с.
3. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 13.06.2016 № 564 УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) ТА ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРОФІЛАКТИКА СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ 2016 [<https://www.dec.gov.ua/mtd/profilaktyka-serczevo-sudynnyh-zahvoryuvan>].
4. Наказ МОЗ України 1039 від 17.06.2022. МЕНОПАУЗАЛЬНІ ПОРУШЕННЯ ТА ІНШІ РОЗЛАДИ В ПЕРИМЕНОПАУЗАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/2022_01_13_kn_menopauz_rozlady.pdf
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 17 червня 2022 року № 1039, УНІФІКОВАНИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ ПЕРВИННОЇ, ВТОРИННОЇ (СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ), ТРЕТИННОЇ (ВИСОКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ) МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ «МЕНОПАУЗАЛЬНІ ПОРУШЕННЯ ТА ІНШІ РОЗЛАДИ В ПЕРИМЕНОПАУЗАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ» [https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/37474-dn_1039_17_06_2022_dod.pdf].
6. ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПЕРТНИЙ ЦЕНТР МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ, АСОЦІАЦІЯ КАРДІОЛОГІВ УКРАЇНИ АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ. Клінічна настанова 2017. [<https://www.dec.gov.ua/mtd/arterialna-gipertenziya>].
7. МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПЕРТНИЙ ЦЕНТР МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ». ГІПЕРТЕНЗИВНІ РОЗЛАДИ У ВАГІТНИХ КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ, 2021. [https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/01/2022_151_kn_giprozlvagitn.pdf].
8. СТАБІЛЬНА ІШЕМІЧНА ХВОРОБА СЕРЦЯ КЛІНІЧНА НАСТАНОВА, ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗАХ, 2021 [Електр. публікація: <https://www.dec.gov.ua/mtd/stabilna-ishemichna-hvoroba-serczya/>].
9. Клінічні сценарії для тренінгу з використанням кардіореспіраторного симулятора пацієнта.
10. Клінічна фармакологія: Навчальний посібник. Рекомендовано вченою радою Вищого

державного навчального закладу України Буковинський державний медичний університет / Шоріков Є.І., Шумко Г.І., Хухліна О.С. та ін. — 2019. — 512 с.

Додаткова:

- *ISH 2020: оновлені клінічні рекомендації, нова класифікація артеріальної гіпертензії та спрощена класифікація кардіоваскулярного ризику.* УКР. МЕД. ЧАСОПИС, 2020, 16 червня [Електронна публікація: WWW.UMJ.COM.UA].
- *Клапанна хвороба серця у дорослих: діагностика і лікування.* УКР. МЕД. ЧАСОПИС, 2021, 22 грудня [Електронна публікація: WWW.UMJ.COM.UA].
- *Застосування дев'яти основних клінічних профілів із метою персоналізації терапії серцевої недостатності. Консенсусний документ HFA ESC (2021). Серцева недостатність. Клінічна практика. №1. Червень, 2022 .*
- *ESC Scientific Document Group, 2021 ESC Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice: Developed by the Task Force for cardiovascular disease prevention in clinical practice with representatives of the European Society of Cardiology and 12 medical societies With the special contribution of the European Association of Preventive Cardiology (EAPC), European Heart Journal, Vol.42 (34), 7 September 2021, Pages 3227–3337, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehab484>.*
- *Pacheco C, Mullen KA, Coutinho T, Jaffer S, et al. The Canadian Women's Heart Health Alliance Atlas on the Epidemiology, Diagnosis, and Management of Cardiovascular Disease in Women - Chapter 5: Sex- and Gender-Unique Manifestations of Cardiovascular Disease. CJC Open. 2021 Nov 23;4(3):243-262. doi: 10.1016/j.cjco.2021.11.006.*
- *El Khoudary SR, Aggarwal B, Beckie TM, et al. American Heart Association Prevention Science Committee of the Council on Epidemiology and Prevention; and Council on Cardiovascular and Stroke Nursing. Menopause Transition and Cardiovascular Disease Risk: Implications for Timing of Early Prevention: A Scientific Statement From the American Heart Association. Circulation. 2020 Dec 22;142(25):e506-e532. doi: 10.1161/CIR.0000000000000912. Epub 2020 Nov 30.*
- *2021 ESC/EACTS Guidelines for the management of valvular heart disease: Developed by the Task Force for the management of valvular heart disease of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS). European Heart Journal, Volume 43, Issue 7, 14 February 2022, Pages 561–632, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehab395>.*

Електронні інформаційні ресурси

1. Державний Експертний Центр МОЗ України <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
2. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Ресурс по взаємодії лікарських засобів <http://medicine.iupui.edu/flockart/>
6. Oxford Medical Education <http://www.oxfordmedicaleducation.com/>

Інформаційне забезпечення:

Електронна бібліотека ОНМедУ: посилання на вкладені методичні розробки практичних занять та СРЗ.